

پیشگیرک از جرم با تاکید بر راهبردهای اجتماعی

تالیف:

دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد

ترجمه

ایوب اسلامیان

امیر مغنی باشی

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان و نام پدیدآور	: پیشگیری از جرم با تاکید بر راهبردهای اجتماعی
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۸ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۱۵۴-۲
وضعیت فهرست نویسی	: قیپای مختصر
یادداشت	: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
یادداشت	: عنوان اصلی
	: Handbook on planning action for Crime Prevention in Southern Africa and the Caribbean Regions
شناسه افزوده	: اسلامیان، ایوب، ۱۳۶۸، مترجم
شناسه افزوده	: مغنی باشی، امیر، ۱۳۶۹، مترجم
شناسه افزوده	: سازمان ملل متحد، دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم
۱۰۹. ا. اف. ۶۰۰	: United Nations Office on Drugs and Crime

پیشگیری از جرم با تاکید بر راهبردهای اجتماعی

تالیف: دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد

ترجمه: ایوب اسلامیان - امیر مغنی باشی

صفحه آرا: منیرالسادات حسینی

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ اول: ۱۳۹۴

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

صحافی: نشاط

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۱۵۴-۲

• نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری

پلاک ۹۹، تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ - نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت ۱۱۵۰۰ تومان

تقدیم به

پدرم که اسوهی اخلاق و متانت بود

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
تقدیر و تشکر.....	۱۳
معرفی کتاب.....	۱۵
۱: اهداف و پیشینه کتاب.....	۱۷
۲: چگونه از وقوع جرم پیشگیری کنیم؟.....	۲۱
چرا جرم رخ می دهد؟.....	۲۱
سطح کلان.....	۲۷
سطح خرد.....	۲۸
فقدان بازدارنده‌های جرم و افرادی که در پیشگیری از جرم مداخله می کنند.....	۳۵
گروه هدف مناسب.....	۳۷
در کاهش جرم چه چیزهایی تاثیرگذار هستند؟.....	۳۹
برای کاهش گرایش ارتکاب به جرم باید چه کار کرد؟.....	۴۱
برای اثربخشی بازدارنده‌ها و تاثیر محافظت کننده‌ها چه می توان کرد؟.....	۴۴
در جرایم خفیف‌تر هرچه زودتر فرد مجرم دستگیر شده و به جرم وی رسیدگی شود، احتمال این که تنبیه شود بیشتر است.....	۴۵
برای کاهش فرصت جرم چه باید کرد؟.....	۴۷
۳: برنامه‌ریزی برای پیشگیری از جرم.....	۵۱
نیازهای پایه در پیشگیری از جرم.....	۵۶
برخی از پروژه‌های مقابله با جرم.....	۵۶
برنامه‌های آموزش پیش از مدرسه.....	۵۹
برنامه آموزشی مبتنی بر اصول "چه چیزی موثر است".....	۶۰
نظام عدالت احیاگر نوجوانان.....	۶۳

- ۶۵ اصلاح و تادیب درمان مدار.....
- ۶۶ برنامه‌های آموزش ابتدایی.....
- ۶۷ آموزش مهارت‌های زندگی
- ۶۹ برنامه‌های درمان الکل و مواد
- ۶۹ برنامه‌های موسسه محور
- ۷۰ برنامه‌های اجتماع محور
- ۷۱ برنامه‌های کار با زندانیان در دوران مرخصی و قبل از اتمام دوره
- برنامه‌هایی که بازدارنده‌های جرم را ارتقا داده و توانایی جامعه را در کاهش
جرم بهبود می‌بخشند. ۷۳
- مسائل مربوط به جوانان..... ۷۳
- پیشگیری از خشونت خانگی
- پیشگیری از قتل..... ۸۵
- اسلحه و قتل..... ۸۸
- موقعیت‌های پر خطر
- مغازه‌های فروش نوشیدنی‌های الکلی..... ۹۰
- مشاجرات مستمر میان همسایگان..... ۹۰
- کودکان خردسال همراه با والدین ناتنی (ناپدري و نامادري)..... ۹۱
- افرادی که سابقه خشونت جدی دارند..... ۹۱
- پیشگیری اجتماعی غیر رسمی..... ۹۱
- برنامه‌های کاهش فرصت جرم
- پروژه‌های ضد سرقت..... ۹۶
- سایر پروژه‌ها
- پلیس اجتماعی..... ۱۰۱
- ۴: نیازهای اطلاعاتی و ارزیابی جهت کاهش موثر جرم و جنایات..... ۱۰۷
- نیازهای اطلاعاتی
- نیازهای مربوط به سنجش و ارزیابی

- ۱۱۵..... طرح آزمایشی (مداخله‌ای)
- ۱۱۶..... طرح شبه آزمایشی (نیمه مداخله‌ای)
- ۱۱۶..... ارزیابی‌های غیر آزمایشی (غیر مداخله‌ای).....
- ۱۲۲..... نظریه‌ای در مورد رویکرد تغییر- یک استراتژی جایگزین برای ارزیابی
- ۱۲۵..... دست اندرکاران چه کسانی هستند و چه اقداماتی می‌توانند انجام دهند؟.....
- ۱۲۵..... جامعه‌ی بین‌المللی
- ۱۲۶..... دولت مرکزی
- ۱۲۷..... دولت محلی
- ۱۲۸..... پلیس
- ۱۲۹..... قوه قضائیه
- ۱۳۰..... سایر متخصصان قضایی جنایی
- ۱۳۰..... سایر متخصصان
- ۱۳۱..... دانشگاه‌ها.....
- ۱۳۱..... مدارس
- ۱۳۲..... سازمان‌های غیر دولتی
- ۱۳۳..... جوامع محلی.....
- ۱۳۵..... ۶: ظرفیت‌سازی به منظور پیشگیری موثر از جرائم.....
- ۱۳۶..... در جهان واقعی، این استراتژیها چگونه ارائه می‌شوند؟.....
- ۱۳۶..... افراد
- ۱۳۷..... سازمان‌ها
- ۱۳۷..... موسسات
- ۱۳۷..... دولت
- ۱۳۷..... فناوری.....
- ۱۴۲..... مشوق‌هایی برای اصلاحات.....
- ۱۴۳..... سیاستمداران
- ۱۴۳..... سازمان‌های توسعه.....

۱۴۳ حکم دهندگان
۱۴۴ پلیس
۱۴۴ جوامع
۱۴۹ ۷: استمرار بخشیدن به جنبش‌ها و فعالیت‌ها
۱۵۰ ارزیابی نیازها
۱۵۰ بهره‌وری
۱۵۰ منابع حمایتی مناسب و بسنده
۱۵۱ تعهدات
۱۵۳ ۸: توصیه‌هایی برای اقدام فوری
۱۵۹ پیوست الف: بسترهای جرم و جنایت
۱۸۵ پیوست ب: اثرات جرم در کشورهای در حال توسعه
۱۸۵ تاثیر بر افراد
۱۹۰ اثرات روی جوامع
۱۹۳ اثرات جرائم بر توسعه‌یافتگی جوامع
۱۹۶ جرائم و سرمایه‌گذاری خارجی
۱۹۷ فساد اداری و سرمایه‌گذاری
۱۹۹ منابع

پیشگفتار

علاقه به موضوع جرم و پیشگیری از آن موجب شده کتاب‌های مختلفی را در این حوزه مطالعه کنم. به واسطه حرفه مددکاری اجتماعی که در آن تحصیل و کار می‌کنم همواره گوشه چشمی به عملیاتی بودن مطالعاتم داشته‌ام؛ این‌که چگونه می‌توان از دل خیل نظرات و آمارهای مربوط به مسائل اجتماعی بویژه مسائلی نظیر کاهش جرم و خشونت که ضرورتی برای همه دوران‌هاست، راهبردها و راهکارهایی را بیرون کشید و از آن‌ها در راستای بهبود وضعیت بهره گرفت. غالب کتاب‌های موجود بیشتر به بررسی رویکردهای نظری جرم‌شناسی و آراء انحرافات اجتماعی پرداخته‌اند. خواندن این دست کتاب‌ها برای متخصصین الزامی است اما برای کار در این حوزه و ارائه الگوهای مداخلاتی نمی‌توان تنها به آن‌ها بسنده کرد و از طرفی تبدیل نظریه به عمل کار ساده‌ای به نظر نمی‌رسد که خواندن کتب نظری ما را بی‌نیاز سازند. این کتاب که از محصولات دفتر مبارزه با جرم و مواد سازمان ملل است با زبانی ساده و شیوا به موضوعات مهمی پرداخته است و با ارائه راهبردهای عملی پیشگیری از جرم را امری امکان‌پذیر می‌داند. در جامعه ما تفکر غالب و رویه‌های موجود در مبارزه و کاهش جرم به سمت مداخلات قهری سوگیری دارند و کمتر بر نقش متغیرهای اجتماعی و مشارکت اجتماعی تاکید شده است. نقش قوای قهری از جمله پلیس در بحث جرم و کاهش آن غیر قابل حذف و انکار است اما تنها به آن هم ختم نمی‌شود. به عنوان مثال صرف مشارکت مردم در مناطق جرم‌خیز می‌تواند از

میزان جرائم آن بکااهد؛ مناطق خلوت و کم ترددی که دست مجرمان را برای ارتکاب به جرم باز می گذارد. مشاهده شده در این گونه مناطق به محض تغییر کاربری و حضور مردم به واسطه‌ی برنامه‌های اجتماع محور، عرصه را بر مجرمان تنگ می کنند. این مثال بسیار ساده‌ای است که می تواند نتایج بزرگی را به دنبال داشته باشد و یا تصور کنید برچیده شدن یک حصار بتونی به دور یک پارک یا تفریح گاه و یا آن چه در این کتاب تحت عنوان "بوته چینی" از آن نام برده شده تا چه اندازه می تواند از ارتکاب جرائم در این گونه مکان ها بکااهد. البته در این کتاب اشاره می شود جواب منتقدانی که سخن از پخش شدن و سرایت جرائم کنترل شده با این روش - ها به مناطق دیگر به میان می آورند تنها یک گزاره است "تا به حال شواهدی گفته شما را تایید نکرده است".

کتاب پیش رو از پرداختن به سه عنصر لازم برای ارتکاب به جرم شروع می کند و در ادامه به کنش گران بالقوه و بالفعل در کاهش جرم می پردازد؛ از نقش افراد ذی نفوذ در برخورد با جرائم سخن به میان می آورد و با ظرفیت سازی در پیشگیری از جرم بحث را ادامه می دهد و در انتهای کتاب دو پیوست ارزشمند را ضمیمه کار می کند که بسترهای جرم و تاثیرات جرم در کشورهای در حال توسعه را بر می شمارد.

کتاب حاضر راهبردهای مورد نظر خود را با تکیه بر دو منطقه کارائیب و آفریقا مطرح می کند و اکثر نمونه های موردی و آمارهای خود را از این دو منطقه وام گرفته است و تنها در مواردی که آمارها در این مناطق در دسترس نیستند و یا بسنده نمی کنند به دیگر جوامع رجوع می کند. دو بافتار مزبور از بسیاری از جهات با جامعه ما تفاوت دارند اما از جهاتی هم

مشابهت‌های فراوانی را می‌توان شاهد بود که در زمینه جرم این شباهت‌ها پر رنگ‌تر است و بسترهای جرم‌خیز مورد بحث کتاب مقاربت زیادی با جامعه ایران دارد.

کتاب راهنمای پیش‌رو برای دانشجویان رشته‌های دانشگاهی که به نحوی با مساله جرم و آسیب‌های اجتماعی در ارتباط‌اند می‌تواند بسیار مفید باشد. راهنمایی‌ها و اقدامات بحث شده در این کتاب برای دست‌اندرکاران و کنشگران حوزه اجتماعی می‌تواند بسیار مفید باشد و سازمان‌های نظیر شهرداری که اخیراً توجهی شایانی به موضوع مناطق آسیب‌خیز و بی‌دفاع شهری دارند و همچنین نیروهای انتظامی می‌توانند از مدل‌ها و مداخلات موردی فراوان کتاب استفاده کنند.

در آخر از تمامی دوستان خوبم در جمعیت خیریه تولد دوباره به خاطر راهنمایی‌های خوبشان نهایت تشکر را دارم. امید است کتاب حاضر بتواند به پر کردن خلاء منابع عملی و راهبردی موجود در حوزه پیشگیری از جرم کمک کند. مترجمان اثر نه تنها خود را از راهنمایی‌ها و تذکرات خوانندگان فرزانه بی‌نیاز نمی‌دانند بلکه انتظار دارند که با نظرات و انتقادات خود، آن‌ها را در ارتقاء چاپ‌های بعدی کتاب و آثار آتی کمک کنند. پیشاپیش قدردان راهنمایی‌های مفید شما هستیم.

ایوب اسلامیان

دانشجوی دکتری مددکاری اجتماعی - دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تهران - بهار ۱۳۹۴

تقدیر و تشکر

کتاب حاضر را کریستوفر ناتال به سفارش دفتر مقابله با جرم و مواد سازمان ملل متحد (UNODC) به رشته تحریر درآورده است. کتاب در ۱۳ و ۱۴ سپتامبر ۲۰۰۷ توسط گروه کارشناسی دانشگاه هند غربی، کینگستون جامائیکا مورد بازبینی قرار گرفت. بدین وسیله دفتر مقابله با جرم و مواد سازمان ملل در نظر دارد از همکاری ارزشمند متخصصانی که در این نشست ما را همراهی کردند تشکر و قدردانی نماید: بیکو آگوزینو، گوموستو بوسیلنگ، باری چوانس، آنتونی هاریوت، نورمن هی وود، جمیما کاریری، یان رامدهاین، کیث رناود، الرنا وان در سپوی و الیزابت وارد.

همچنین کسانی که ما را در پیشبرد کتاب یاری نمودند: حاتم علی، استلا ماریس دئون، الکساندرا مارتینس، سلومیر ردو، آنا ساجت، میا اسپولاندر، و اولیور استولپ و همکاری مجله اسپینوزا.

معرفی کتاب

کتاب حاضر از مجموعه کتاب‌های دفتر مبارزه با جرم و مواد سازمان ملل متحد^۱ است و در راستای حمایت از کشورها در اجرای قوانین، ارتقای پیشگیری از جرم و اصلاح عدالت کیفری تدوین شده است.

رکن اساسی کتاب، اصل مهم "پیشگیری اولین ضرورت در بحث عدالت می‌باشد" است. این کتاب یکی از اولین برون داده‌های تدوین بهترین اقدامات جهت پیشگیری از جرم در جوامع در حال توسعه "موسوم به "پروژه دنیای جنوب" است. پروژه دنیای جنوب به منظور ایجاد و توسعه دانش پایه در پیشگیری از جرم در جوامع در حال توسعه، تمامی ۴۰ پروژه پیشگیری از جرم (۲۰ مورد در آفریقای جنوبی و ۲۰ مورد در کارائیب) را مورد مذاقه قرار داد. این تفحص صورت گرفت و آزموده‌ها در این کتاب منعکس شده است. هزینه‌های اجرای پروژه و انتشار کتاب حاضر را برنامه همکاری فناوری در شورای اجتماعی و اقتصادی سازمان ملل متحد تقبل نموده است. پروژه‌های مزبور به دنبال ظرفیت‌سازی از طریق همکاری فنی - اقتصادی درون منطقه‌ای، منطقه‌ای و بین منطقه‌ای در کشورهای در حال توسعه هستند.

کتاب حاضر با ارائه راهکارهای عملی، به دنبال ایجاد اثرگذاری در پیشگیری از جرم در آفریقای جنوبی و منطقه کارائیب می‌باشد (دو منطقه - ای که تا حد زیادی از جرم و جنایت خشونت‌آمیز رنج می‌برند). پروژه جهان جنوب با همکاری متخصصین دانشگاهی و سیاست‌گذاران در صدد ایجاد

^۱ UNODC

دانش کاربردی در کاهش جرم است. پروژه‌ی جهان جنوب توسط دفتر
مبارزه با جرم و مواد سازمان ملل متحد اجرایی شد.

